

SAN ALBERTO MAGNO
De animalibus

[Roma, 1478]

Alberto Magno, Santo, 1193-1280.

De animalibus. — [Romae : Simon Nicolai <Chardella> de Luca, 1478, 2 Abril]
[320] h. ; Fol.

Tít. transcrito de h. 1: «[F]ernâdi cordubêsis ... in De animalibus Alberti libro...»

Pie de imp. tomado de repertorios. — Sin sign. tip. ni reclamos. — Ej. múmero de las últimas 70 h.

Proc.: Del Colegio de la Compañía de Jesús de Granada. — De Philippe de Espinosa Saavedra.

BHR/Caja 2-012 Perg.

Alfred. Aldefonsus & Seno de ...

B-5134

Fernandi cordubensis beatissimi domini
nri Sxti quarti sanctiqz scdis aplice
subdiaconi azitiu liberaliu et sacre theologie
in orbe famosisimi magistri in de animalibz
bus alberti libro pfacio incipit foeliciter.

Albertum ob nominis celebritatem
et glorias doctrine singularis cog
nometo magni ita aristotelice philofophie
non defentorem modo sed et ufqz ad minu
tissima uerba acutissimas sententias emula
torem fuisse constat ut cuius philofophiaz
sectaretur dicens quoz exprimeret caracte
rem. facileqz discernere nescias. interprete
ne sit ap. an ipse sit aristoteles quem interprete
turlet qd de phylone vtro eruditissimo cre
bro apud grecos usurpatum est. dum inqu
unt aut plato phylonem sequit aut plonem
philo. et illud vulgatum quis. n. plato qua
in moyses atice loquens. alberto nro ad co
parationem aristotelis pparatice discipline
principia iure possit aparti. Lexe eo inge
nio sua etate illum fuisse creditum est quo
ul a aristoteli preceptori suo comparandus.
ut omnino antefertendus putaret. Iaccedit et
illud huc pene diuino viro qd tanta senten
tiarum gravitate miro acuminis coloneta tan
ta eloquentia. licet quid lauscul homines
contra putent. ac omniam optimaz azitum
disciplinis ornatus fuerit ut qd theozasfo
contigit ut eo nomine quo quis philofoso
phorum princeps aristoteles demonstravit
dignus appellari putaretur. tritiano illi no
men erat. ob diuinam aut ingenij facultatem
theozasfo nomen impositum. ita de alberti lau
dibus non est habenda mibi apud agrestes
oratio. et eos qui cum sint omnium barba
rissimi huic tam eloquentissimo viro barba
ricum obsecant. sed tales viros quales pfecto
non solum magna laude. sed ingenti quidem
admiratione dignos existime. quales fuisse
constat eos. qui nro alberto iure magni de
dere nomen. quos qui de doctrine eius mag
nitudine differuerunt si inperceis multos
demofcenes multos antonios cicerones mil
tos aut crassos plures etiam platonis cris
pos pictagoras ituzi videtur de alberti lau
de differentes qui et bene dicere consueverunt
et eruditissimas aures suas elegantissimis
orationibus assuetas acceptimus quos sin
gulos nominatim recensere huius pfaciun
cule angustia non relinquiti loci ut no satis
admirari possim tem erarioz quozda homi

nes et quos nunqz man. s. ferule subduxisse
constat nulliusqz precii viros qui in et gra
matice et oratorie artis precepta profestentur
et magno ope sibi rationem dicendi usurpat
cur no potius ad exemplum tantoz quoz re
censuimus uiroru alberti nostri et sapientia
et eloquentiam admirent. sed potius de his
que non intelligunt tant viro censores stat.
et barbari homines et nullius ronis dicendi
perit viro eloquentissimo et eloquentie ge
nere que pmi debeat barbaric 3 obsecant. ul
impraprietate uerboz carpentes uel ipsi de
trahentes contenti orna qua nulla ratione
intelligunt cum in ipso redargutio. his gene
re ipsa precepta oratoria que maxime profest
itentur uideant pretergressi nullum facien
tes discrimen inter pparatice et stoyce dis
cipline oratione que eius propria est et or
nem que illi forensi generi dicendi conueniat
neccesse uident quid ciceropreceptis romane
eloquentie decus. cum in oratorijs institutio
nibus tum inter philofophie tractationes
que maxime in eo volumine qui de similibz
bonoru inscribit ito locutu acceptimus. stoy
corum inqz atqz pparaticeorum no igno
ras qz sit subtile uel spinosum potius differē
di genus idqz cum grecis uel tum magis no
bis quibus etiam uerba paranda sunt impo
nendaqz noua nomina rebz nouis. qd qui
dem nemo medioeriter doctus mirabit cogi
tans in omni arte cuius uisulgaris comu
nitas no sit multa nouitatem nominum esse
cum constituant earum rez uocabula que i
quozqz arte uersent. itaqz et dyalettici et phile
tibus utunt huius que ipse grece nota no sit
geometre uero et musica. grammatice etiaz mo
re quoda loquunt. huius item reborum artes
que sunt tote forentes atqz populares uerbili
tum in dicendo quasi priuatis utunt ut fuis
qd si ciceronis sitas nemo in pho. sumo ul
nouitatem uel improprietatem nomina mi
ratur est. consequens ut qui mizanē cstra me
dioeriter doctos habendi sint omio qz huius
expertes. quales eos perspice licet qui et pe
terez hos pricos a hos recentiores calum
niarij. uel phicos uel methaphicos qui in
huistractationibus quozididitatis essentie sub
stantie essentia indididitatioz pericula
inherentis et similitu nominibus man. quos
apud ciceronem in hoc forenti dicendi gene
re non inueniant. certe hec gloria huius vtri
propria est ut que eadem dum naturis reum
subtiliter puestiganda inmediate etiam atqz
propriissimas aptauit cas. ita et rebz ipse

LIBRARIUS

LIBRARIUS

Alfred. Aldefonsus & Seno de ...

16

SAN ALBERTO MAGNO

Physica

Venecia, 1488

Alberto Magno, Santo, 1193-1280.

Physica. — Impressû Uenetijs : per Joânem de Forliuio et Gregoriû fratres, 1488, 8 Enero.

[168] h. ; Fol.

Tít. y pie de imp. tomados de colofón. — Marca tip. al fin.

Proc.: Del Colegio de la Compañía de Jesús de Granada.

a10, b-u8, x6.

BHR/Caja A-005 (1) Perg.

Philosophicum

illime deo
oprobatus
telligere eo
i cui etiam si
Alberu ma
ostissimum
stimum ut
m subiecti
in theolo
disciplinis
plurimos
iuni philo
ndore legē
leat. Quā
y: quicūq;
iustit: qua
ius monu
iti alioz
z pborum
nam hoc
ent. Ad du
nes vt cla
uo consi
t: qua etiā
i insisten
i satis am
s solo ani
moz et
eptore vel
a hōum
imple di
endio ad
rūctio
ersa. Li
reddo:
displūe
accre su

Incipit liber philosophicum sive auditus philosophici Alberti magni. Tractatus primus: de principibus scientiarum. Capitulū primum. Et est digestio declaratio que sit intentio in hoc opere: et que pars essentia lis philosophie sit scientia naturalis: et cuius ordinis inter partes.

Intentio nostra in scientia naturali est scire facere pro nostra possibilitate fratribus ordinis nostri nos rogantibus ex pluribus iam precedentibus animis: ut talibus libris de principibus eis componeremus:

In quo et scientias naturales perfectas haberent: et ex quolibet libro Aristotelis competenter intelligere possent. Ad quod operi licet non sufficientes nos reputamus: aut precibus fratrum deesse non valentes: pro quod multoties abnuimus tandem animimus et suscipimus de iunctis precibus aliorum. Ad laudem primo dei omnipotentis qui fons est sapientie et nature factor: et iusti tutor: et rector: et ad utilitatem fratrum: et per omnia in eo legentium et desiderantium ad ipsam scientiam naturalem. Et tunc autem modus noster in hoc opere Aristotelis ordine et finem sequitur et dicere ad explanationem eius: et ad probationes eius quecumque necessaria esse videbuntur: ut tunc quod textus eius nulla fiat mentio. Et propter hoc digressiones faciemus declarantes dubia subiecta et suppletiones quecumque minus dicta in sententia philosophi obscuritate quibusdam attulerunt. Designemus autem totum hoc opus per titulum capitulorum: ubi titulus ostendit simpliciter magister capituli: signatur hoc capitulum de serie librorum Aristotelis: ubi etiam in titulo signatur quod digressio fuerit adiecta est ex nobis ad suppletionem vel probationes inductam. Tractatus autem procedendo libros philosophici eodem numero et nominibus quibus fecit libros suos Aristoteles. Et ad demum et alicubi partes librorum imperfectas: et alicubi libros licentiosos vel obmissos quos vel Aristoteles non fecit: et forte si fecit ad nos non pervenerunt. hoc autem ubi fiat sequens declarabit tractatus. Cum autem tres sunt partes essentielles philosophie reales que inquam philosophia non cadunt in nobis ab opere nostro sicut cadunt scientia moralis: sed ponimus ipsa cadunt ab opere nature in nobis que partes sunt naturalis sive philosophice et metaphysice et mathematice: nostra intentio est omnes dictas partes facere latius intelligibiles. Inter vero partes illas: prima quidem secundum ordinem rei est que est vis de ente secundum quod ens quod non capit cum motu et materia sensibilis secundum se et secundum suam principia: nec secundum esse nec secundum rationem. et hec est philosophia prima que dicitur metaphysica vel theologia. Secunda autem in eodem ordine rei est mathematica que quidem concipitur cum motu et materia sensibilis secundum esse: sed non secundum rationem. Tercia autem est philosophica que tota secundum esse et rationem potest cum motu et materia sensibilis. Et quicquid est vis finire vel substantiam in eo quod substantia et esse eius consi-

derare volumus nihil sensibile vel mobile in gradet esse et rationem sua: quod si talia esse substantie et rationes ingrediendi oporteret quod essent deesse et ratione omnis substantie. et hoc potest non esse verum: cum nihil horum concinat substantijs separatis. Similiter si quis diffinitur in circulo mathematico vel linea non ponit in diffinitio ne eius lignum vel es vel aliquas alias materiam sensibilem in qua circuli possibile est figurari: alioquin circulus esset equivocus lignicus et cretus quod non est verum. Nihil ergo cadit in ratione mathematicorum de materia sensibili: sed potius de materia intelligibili que est quantitas imaginabilis. et idcirco abstracta ab omni materia sensibili diffinitur quod dicitur Euclides quod circulus est figura plana una linea plecta in cuius medio est punctum quod vocat centrum, a quo omnes linee ad circumferentiam ducte sunt equales. Figura namque quantum terminata est et materia circuli et secundum abstractum ab omni particulari circulo in materia sensibili descripto: sed tamen esse circuli extra materiam sensibilem non invenitur. Si namque plecteremus circulos quod incorporabimus naturalibus speciebus describuntur sic in celo et in elementis nullius eorum esse invenimus extra corpus sensibile. Similiter autem artificiales circuli sicut cupreus vel aureus non habent esse extrinsecum sensibile. nisi si circuli querat non dabit ex materia sensibili que sit celli vel ignis vel aurii: potius ponit abstractum ab omnibus his cum dicitur circulus est figura plana una linea plecta: propter quod ratio figure una est in celo et in terra et alijs sensibilibus corporibus circulus est unius rationis in omnibus eis. omni autem eodem modo est in omnibus mathematicis. hoc autem ut patuit patet de ente et substantia in eo quod ens et substantia non erat verum: quoniam illa autem de corpore sensibile invenitur esse et idcirco corpus non fundat in corpore sensibili: et quod sunt in ipsis ita quod trahat esse a corpore sensibili: sed potius e converso: corpus sensibile et esse et principia quibus esse constituit trahit ab illis. Sed philosophica de quibus hic intendimus sunt in toto concepta cum materia per esse et diffinitiones. Si quis enim diffinitur celum vel elementum vel aliquid ex alijs: ut cor vel es vel os: nunquam potest diffinitur sine materia que subiacet motui. Est namque natura celi corpus rotundum quod circulariter movetur. Si elementum est substantiam motui et mutationi: sic diffinitur et similiter ea que sunt ex alijs: propter quod omnia naturalia diffinitiones habent materiales per materiam namque sensibilem et subiecta diffiniuntur. quod essentialia naturalis rei que diffinitur esse ponenda sunt talia sunt quod motui et sensibilibus quantum subiacent. Si namque varentur in intentiones communes generum et differentiarum que abstracta in se sunt rationes simpliciter accipiuntur manifestum est quod tunc essent logicę. et idcirco ad philosophicum negotium essent vane omnes quoniam ex talibus non constituitur esse rei: sed ponitur ex materia et forma sensibilibus. Est autem

SAN ALBERTO MAGNO
De Meteoris
[Venecia, 1488]

Alberto Magno, Santo, 1193-1280.

De meteoris. — [Venetiis : per Renaldum de Novimagio, 1488, 24 Mayo]
[98] h. ; Fol.

Tít. tomado del fol. a2. — Ej. múmero del fol. q8 donde va el Registro y el colofón. — El BMGC reseña una ed. fechada en 24 de Abril de 1488 efectuada en el mismo lugar y por el mismo impresor. — Pie de imp. tomado de GW 684.

Proc.: Del Colegio de la Compañía de Jesús de Granada.

a-p6, q8.

BHR/Caja A-005 (3) Perg

Liber methauroy alberti magni ordinis predicatorum germanoni beccois nostro eius philosophice facile principis felicissime incipit.

Tractatus primus de causis impressionum omnium materiali et efficiente.

Capitulum primum de diuisione habitus et habedoum in tota scia nati et de noie libat.

¶ Scientia naturalis corporum mobile est simpliciter: ut dictum est multoties. In natura autem duplex est mobile corpus: scilicet simplex et mixtum.

Et ideo scientia naturalis tres habet partes in genere.

Quia quod dicitur de corpore mobili simplici. Queda autem de simplici quod est acceptum secundum viam et motum ad compositionem. Queda autem de mobili composito sicut minerali vel vegetabili. Et alia. Illa autem pars que est de mobili simplici est duplex secundum simplices modum simplicis corporis mobilis. Simplex enim ut dicitur aristoteles in primo de generatione et corruptione et nos diximus idem in primo de generatione et corruptione. capitulum. etc. dicitur dupliciter. Est enim idem quod vniuersale et etiam idem quod substantia simpliciter. Unde vna pars scientie naturalis est de mobili corpore simplici. h est vniuersali. put abstrahit ab omni corpore signato in natura: que est scientia libri philosophorum. Et alia pars eius est de mobili quod est corpus simplex: siue moueat secundum situm tantum: siue moueat ad formam. Que autem est de mobili simplici corpore duplex est. Quia est motus secundum situm nihil varians in eo quod mouet. Et est motus ad formam que variat aliquid in mobili. et mobile ergo simplex quo ad potentiam ad situm et locum qui nihil variat in eo quod mouet determinatur in libro de celo et mundo. et mobile autem simplex quo ad potentiam et formam que variat essentiam in substantia vel esse in accidentibus determinatur est in libro de generatione et corruptione: que est prima pars naturalis philosophice. et mobile autem simplex. put est in via ad compositionem determinatur in isto libro que habemus per manus qui dicitur liber methauroy: qui continet secundam partem naturalis philosophice. et mobile autem huiusmodi consideratur dupliciter. scilicet ex parte vie compositionis que est secundum vnum et in motum in regione alterius per hoc quod alteratur ad ipsum per vaporem vel inspersionem: vel consideratur ex parte ipsius compositionis que fit per actiua qualitatem vnam vel plures vel per

ad huc
si hoc
motus

de arte

no dicitur quod huiusmodi sunt habitus et pars philosophice naturalis

passiua. Et mobile quidem simplex primo modo consideratur determinatur in primis tribus libris methauroy. et mobile autem simplex secundum modum compositionis facit passiuas vel passiuas qualitates determinatur in libro. iij. but scientie. Deinceps autem in alijs libris determinatur de mobili mixto contracto ad speciem mineralem vel vegetabilem vel animale sicut patet in sequentibus quando tertis pars naturalis philosophice determinatur. Postquam ergo precesserit nostra consideratio in libro philosophorum de rebus naturalibus que sunt prime et principia corporis mobilis in quantum est mobile in vniuersali abstrahens ab omni corpore signato et secundum speciem accepto. Et postquam enim consideratione fecerimus in secundo de celo et mundo et de stellis et de motu suo et causalitate ordinante mundum inferiorum et quod mouent elementa ad generationem et corruptionem sicut diximus in secundo de generatione et corruptione: et postquam in primo de celo et mundo ostendimus cuius dispositionis sit corpus vltimum supra nos eo quod ipsum claudit et continet omnia: et diximus ibidem dispositionem elementum mobile quod est celum: quod est in compositum non veniat corporis huius vel illius: tamen est scriptum complens vniuersum: et postquam nos in tertio celi et mundi. i. iij. in. q. de generatione et corruptione enunciauerimus quantitatem discretam elementorum corporeorum et alterationes elementorum adinuicem secundum causam materialem et efficientes: postquam etiam diximus in vniuersali mutationes que sunt generatio et corruptio. In primo de generatione et corruptione. Cuius est nobis quod secundum consequentiam scientie naturalis de corpore mobili simplici ut habitus est. Remanet nobis tractatus de rebus accidentibus in alio quoque sunt prope locis stellarum: et demonstretur debemus eas per causam que sunt sicut galaxia et stelle que dicuntur cometes eo quod comas habent et assub. et anareli arabice quod est ignis expulsus siue descendens et hoc quidem faciemus in primo libro huius scientie. In secundo autem determinabimus ea que videntur fieri in aere que sunt res generate ex mutatione eius ex eo. scilicet quod ipse est alicubi calidus et alicubi frigidus: et sicut ipse dicitur ex vapore ascendente in aere ex vapore aque et terre. In tertio quidem libro huius scientie determinabimus ea que sunt ex vaporibus contentis in aqua et terra: que sunt sicut terremotus et ventus et quod illis sunt similia. Quod autem narrauerimus de illis assignando causam istorum tunc dicemus modum compositionis corporum et tunc in alijs libris particularibus de natura dicemus

¶ De maiore de qua e mandatum in his libris

SAN ALBERTO MAGNO

De caelo et mundo

Venecia, 1490

Alberto Magno, Santo, 1193-1280.

De caelo et mundo / [emendata per ... Jeronymum Mitanuni...]. — Impressum Uenetijs : per Joannem de Forliuio, et Gregorium fratres, 1490, 18 Noviembre.

65, [1] h. ; Fol.

Corrector y pie de imp. tomados de colofón. — Marca tip. al fin. — Pie de imp. en IBE: «Venetiis, Johannes et Gregorius de Gregoriis, 18 noviembre, 1490». — Texto a dos col.

Proc.: Del Colegio de la Compañía de Jesús de Granada.

a8, b-h6, i-k8.

BHR/Caja A-005 (2) Perg.a

Incipit liber primus de celo et mundo Alberti magistri philosophi clarissimi. Tractatus primus quod mundus est perfectus. Capitulum primum quod libri subiectum: quod nomen: et que ipsius diuisio: et quis ordo.

De celo autem et mundo in hoc libro nostram naturam loqui cupientes. Primo vultis nobis tangere quicquid per se habita sunt ad noticiam istius libri faciliorem habendam: nam est de subiecto et nomine: et diuisione ipsius ordinis. Vltimus autem in his que prehabita sunt in libro philosophorum quod mobile ad vbi est subiectum libri qui de celo et mundo notatur. Et quod de mobili ad vbi sine ad locum quod simpliciter est inter mobilia et sensibilia acta ad materiam per totum istius libri incedimus. Et potest quod forte dubitare: quia mobile ad vbi est corpus motu circulariter: et corpus motu motu recto. Corpus autem quod mouetur motu circulari est incommensurable: et corpus motu motu recto est commensurable: et incommensurable non sunt in vniuerso generis: neque vniuersum potest: neque vniuersum diuisionis: ne tradit Aristoteles in libro primo ethicorum. Quicquid autem non sunt in vniuerso generis: neque potest: neque vniuersum diuisionis: illos non est scientia vniuersum: quia scientia diuidantur secundum genera de quibus sunt: et sic de mobili circulari: et mobili motu recto: sicut locale videtur non esse scientia vniuersum libri istius. Ad hoc autem quia sicut nos in precedenti libro docuimus: motus qui est corporis habetis rectum motum qui simpliciter est a genere quodammodo corpore est. Quod autem circularis est: quod mouetur ab immobili primo. Amplius autem circularis motus perpetuus est: quod quilibet motus rectus corruptibilis est: et cessans: necessario ergo videtur istis motibus non esse vniuersum: scilicet tractare de istis mobilibus. Sed ad hoc videtur posse dici quod in veritate vna scientia in eo est de simpliciter corruptibile: quod mouetur motu locali secundum quod sunt mobilia motu locali. Quod enim ille est entis perfecti: et nihil transmutat in subiecto quod in se substantialem vel accidentalem absolute: sed totum subiectum mouetur de loco ad locum alium: ideo licet aliquid mobilium motu locali sit corruptibile: in hoc non habet a motu locali: sicut autem non est de alteratione: augmentatione: et diuisione: qui motus sunt aliquid variates in subiecto et corruptores inducentes: ideo mobile de quo agitur hic in eo accipitur: abstrahitur a mobili corruptibili: et a mobili incommensurabili: sicut in eo habet vniuersum generis: et vniuersum potest et vniuersum diuisionis: quod in localis non est: sed realis naturalis et in natura scripta. Si autem ista accipiantur secundum esse proprium. Cuius corruptibile diuisus est ab incommensurabili: licet non hoc esse non sunt neque vniuersum generis neque vniuersum potest neque vniuersum diuisionis. Quod autem dicitur sunt a diuersis motibus secundum naturam: non ipedit quo minus sit vna scientia de istis: quod non attenditur hic: putat diuersus mouetur: sed potest putat sunt vniuersum potest in eo: et vniuersum actus est motus localis: hoc enim modo consideratur corpus philosophi: propria habet propria et propria passiones quod considerata sicut scientia vna de istis. Et quod dicitur circularis est perpetuus: et motus rectus corruptibilis non efficit: quia non considerantur hic differencie ipsorum motuum: sed potius actus est de illis: philosophi: sed considerat in eis natura simpliciter: et in corruptibilis in eo relata ad motum localem quantum ad libitum totalitatem in communi: in primis autem specialibus tangunt differencie speciales. Quod istius libri est: quia est ante alios libros naturales preter istum philosophorum: quod solum subiectum quod est simplex corpus mobile ad locum prius est natura quam subiecta aliorum librorum consequentium. In consequentibus enim libri subiecti corpus mobile ad formam: bene scimus quod quicquid est mobile ad formam: actus est mobile ad locum: sed non conuertitur: ideo quia non conuertitur consequentia a mobili

ad locum: ad mobile ad formam: prius in natura est mobile ad locum quam mobile ad formam. Et dicitur autem illud sit istius libri nomen quod est de celo et mundo. Cuiusmodi enim est continentis et mundi sensibile continentis consistit si cur ex primis in natura corporibus et mobilibus secundum locum: et quia in communi agitur de his in isto libro: ideo bene vocatur de celo et mundo: licet vocari potest de celo solum: quia illud non est mobile nisi circulariter. Nec potest vocari de mundo sensibili: quod mouetur corpora mundi sensibiles secundum motum: sed preter nois eius est quod de celo et mundo sit appetit. Et quod nos hic incedimus de vniuerso corporibus quod sunt in communi mobilia secundum locum: et non est aliqua forma substantialis vel accidentalis que faciat mobile in communi secundum locum: ideo oportet nos hic dicere subiectum esse corpus: sed quod consistit ex magnitudinibus. Quod autem dicitur videtur: patet ex hoc quod sine accipiat forma celi ut celi usque forma elementis: videlicet est ipsa dispositio ad hunc motum localem vel illum: et non ad motum localem in genere. Celi enim motus circulariter et elementis recte. Sed corpus in eo quod corpus philosophi est in genere: mobile motu locali per hoc quod est vniuersum: sicut docuimus in vi. philosophorum: hoc igitur de causa in scientia ista habemus: videlicet quod cognitio nature que est in principis nature: et scientia que est in aduersionibus nature: in communi et in summa maxime consistit in scientia subiectorum et passionum et virtutum in substantia. Et accidentia sue passionis que sunt accidentia propria: in cognitione propriis principis: per que talia accidentia de talibus subiectis poterunt considerari. Et est in his que sunt ista bis sunt sicut partes subiectorum et continentia sub ipsis et passionibus partium. Docuimus autem quod subiectum est corpus: et alie diuisiones que dicuntur magnitudines que sunt linea et superficies. Passiones autem vocamus accidentia propria que imprimantur talibus subiectis a suis propriis principis actibus. Et vniuersum et substantia corporis et accidentia vocamus motus quibus mouetur: eo quod omnia naturalia in motu sunt vel ad motum referuntur. Quae autem talibus naturis sunt ista: sunt sicut partes corporis subiectorum: ut stelle et cometae quod dicitur etiam dicitur suas priores passiones: et principia passiones: et talia accidentia sua sunt proprie in se subiectis. Dicitur autem preter noticiam et significas nobis talia completa erit quantum ad subiectum in loco interius. Et philosophi dicitur: quod naturas res non sunt plures quo ad numerum subiectorum: in eo: nisi quod eorum quod sunt corpora et magnitudines: et aliquid sunt ex primis corporibus simpliciter: quod dicitur habere corpora et magnitudines et principia istorum: licet ista sint cause huiusmodi passiones: quod ex maxima preter cognitio quod quod est. Non lateat autem nos quod differenciam philosophi et mathematici inquirunt de corpore: magnitudinibus: philosophi enim de his considerat: putat sunt vniuersum materia philosophi: et dicitur philosophi autem in genere de his putat sunt legata per diuisionem a materia philosophi: sensibilibus: ideo mathematici considerat in diuisibile a quo sunt huiusmodi magnitudines: et illud est philosophi: de quo nos non oportet hic facere mentionem: etiam a prima philosophi: quod ista secundum esse non sunt a philosophi: sed proprie a materia. Licet igitur sint octa vobis de penultimo. Cap. secundum de perfectione corporis secundum rationem diuisionem. Cuius autem incedimus preter mundum esse perfectissimum absolute ita quod non sit amplius perfectissimum susceptibile secundum naturam: et mundus consistit ex naturalibus corporibus: et nos ostendit corpus esse perfectissimum in genere totum: que habet diuisiones quantum ad: quod ratione facere non valemus: nisi de continuo: eius partibus mentionem aliquam faciamus. Incipit igitur a ratione totum: quia in vi. philosophorum preter mundum: dicitur quod continetur a quod dicitur in tempore et potentia diuisionem: huius autem actus est quod diuisio continetur forma totum non tollit diuisionem. Non enim diuisio continetur quod nisi in preter plures istum: licet nulla pars istum sit indiuisibilis sicut philosophi: non diuisio aliquid totum ad partem: sed ad preter istum: quod totum quantum consistit: non nisi ex partibus continetur et quantis: partes

Non quare ista loca vocat de celo et mundo. Sed in diuisis.

Non dicitur philosophi et mathematici in eo: sed corporis et mathematici.

ALBERTO Magno (c. 1200-1280) es, con toda seguridad, la figura más destacada del mundo intelectual cristiano medieval. Vivió durante gran parte del siglo XIII, desde una fecha cercana y probablemente anterior a 1200 hasta 1280, y fue uno de sus más prolíficos e influyentes autores. Hijo mayor de una familia noble, nació en la ciudad de Lauingen, cerca de Munich, y tras sus estudios primarios se desplazó a la Universidad de Padua, donde estudió Artes. En la ciudad italiana ingresó en la Orden dominicana de Predicadores en 1223, después de lo cual continuó sus estudios en Padua y Bolonia y enseñó teología en varios conventos dominicos alemanes. En dos ocasiones asumió importantes cargos eclesiásticos, provincial de su orden entre 1254 y 1257 y obispo de Ratisbona de 1260 a 1262. Renunció a los dos voluntariamente a favor de su vida académica y del estudio de la filosofía y las ciencias de la naturaleza, tareas que realizó en diversas ciudades europeas, especialmente en París y Colonia.

Hacia 1244 conoció a Tomás de Aquino, joven fraile de su orden y discípulo suyo, con quien mantuvo una estrecha relación intelectual y un proyecto de trabajo común dentro del movimiento enciclopédico del siglo XIII: adaptar al cristianismo la filosofía natural aristotélica. La diferencia entre las perspectivas de uno y otro son de matiz. Mientras que Alberto yuxtapone

la ciencia profana y la teología, y esgrime que «en las dudas de fe es preciso creer más a S. Agustín que a los filósofos; pero ... en la ciencia natural a Aristóteles frente a todos los demás», Tomás las integra, partiendo del principio de que la verdad no puede contradecirse, por lo que fe y razón tienen que estar necesariamente de acuerdo (Taton 1975). El interés general de clérigos y teólogos medievales por la filosofía y la ciencia griega e islámica es un hecho general que habla tanto del carácter que tenían las órdenes religiosas del momento, como del poder que la ciencia y la filosofía natural ejercía sobre quienes las estudiaban. El interés y la curiosidad por la naturaleza, por otra parte, no era exclusiva de los letrados, y los artesanos y artistas medievales dejaron buenas pruebas de ello en las piedras y los frescos de edificios religiosos y civiles (Thorndike 1964).

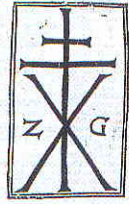
Parece ser que Alberto Magno entró en contacto por primera vez con la obra de Aristóteles en la Universidad de París en 1240, donde obtuvo su doctorado en Teología y fue profesor al menos durante 10 años. Es probable que allí empezara a trabajar en su ingente obra, que incluyó comentarios de todas las obras conocidas de Aristóteles, tanto genuinas como apócrifas, añadiendo continuas digresiones con sus observaciones, «experimentos» y especulaciones, siempre abiertas al pensamiento neoplatónico.

et non est arbor... ad quod... et non est arbor... ad quod... et non est arbor... ad quod...

Ad locum... et non est arbor... ad quod... et non est arbor... ad quod...

maioribus... et non est arbor... ad quod... et non est arbor... ad quod...

Regnum... et non est arbor... ad quod... et non est arbor... ad quod...

et non est arbor... ad quod... et non est arbor... ad quod...

Colofón. De celo et mundo de San Alberto Magno.

Aristóteles fue su distinción entre potencia y acto, distinción que hizo posible la explicación del movimiento, entendido como todo cambio físico, natural.

De Meteoris Libri III es un comentario de la Meteorología de Aristóteles. En consonancia con la doctrina aristotélica, en ella se tratan los fenómenos que acontecían en la región sublunar, es decir todos los cambios observados en el cielo, excepto los movimientos de los cuerpos celestes. Así, por ejemplo, la formación de las cometas y su estudio siguió considerándose en la obra de Magno como un fenómeno «meteorológico» más que astronómico. En la obra también se discute la

formación del rocío, la lluvia o la nieve. Por su claridad merecen especial atención sus discusiones sobre los terremotos, el arco iris, las mareas y los volcanes. La obra tuvo una gran influencia. Conoció dos ediciones antes de 1500, ambas por libreros venecianos, la edición princeps de 1488, que se expone en esta muestra, y otra de 1494. Existen, al menos, dos ediciones posteriores, en 1518 y 1651.

En De Caelo et mundo Alberto Magno comenta la cosmografía aristotélica. Una cosmografía eminentemente homocéntrica y geocéntrica, en la que el cosmos es concebido como una creación diseñada para la existencia

humana. La estructura del mismo fue interpretada en el Occidente latino como la expresión de la providencia divina hacia su principal criatura y habitante de la Tierra, el ser humano. La divina providencia alcanzará su más acabada expresión en la perfección microcósmica del Cristo redentor, a la vez Dios y hombre. Así la cosmografía cristiana, a la que Alberto Magno contribuyó con su obra, jugó un papel clave al permitir la lectura del libro de la naturaleza en sintonía con las Sagradas Escrituras, testigos ambos de la perfección divina.

Alberto Magno gozó de autoridad incontestada en su tiempo, y como tal fue citado por todos los estudiosos en la materia, como los enciclopedistas Pedro Hispano y Vincent de Beauvais o el filósofo inglés Roger Bacon. Su obra, como en general los escritos de filosofía natural de Aristóteles, fueron conocidos y comen-

tados en los círculos intelectuales de la corona de Castilla y en los cabildos catedralicios castellanos del Burgo de Osma y Toledo desde los inicios del siglo XIII, a pesar de lo cual no llegaron a las universidades castellanas hasta mediados del siglo XV, fecha en la que por donación o compra pasaron a formar parte de los fondos de la recién creada biblioteca universitaria de Salamanca (García Ballester 2001) y, es de suponer, de los estudios y debates en las aulas.

La *opera omnia* de Alberto Magno conoció dos ediciones en los siglos XVII y XIX. La primera editada en Lyon en 1651 por el dominico Peter Jammy, impresa en 21 volúmenes folio, y la segunda impresa en Paris por Louis Vivès entre 1890 y 1899, en 38 volúmenes en cuarto, publicada bajo la dirección del abad Auguste Borgnet.

TERESA ORTIZ. ALFREDO MENÉNDEZ